STOCKHOLMS-TIDNINGEN EESTLASTELE

Stockholms-Tidningen UPPLAGA C, Stockholms-Tidningen Eestlastele.
ILMUB KUUS KORDA NÄDALAS — ei ilmu esmasp.
TOIMETUSE AADRESS: Stockholms-Tidningen, Estniska Redaktionen, Vattugatan 12, Stockholm. TELEFON: namnanrop Stockholms-Tidningen, küsida: Estniska Redaktionen. TALITUSE AADRESS: Stockholms-Tidningen, Prenumeranttjänst, Stockholm 1, tel. namnanrop. St-T. ap. 46. KUULUTUSTE HIND 40 öörl millimeeter. Kuulutuste hind tasuda postkontoris või saata rahakaardiga postiarvele nr. 1501

TELLIMISHIND: 1 kuu kr. 3.25, veerandaastat kr. 9.—, poolaastat kr. 18.—. Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid. Tellimisblanketid (Tidningsrekvisition) saadaval igas postkontoris. Blanketile märkida, et tellimine on määratud: "Stockholms-Tidningen C upplaga, med estnisk text.
STOCKHOLMI SISELINNA tellijail tasuda tellimishind ,St.-T. postiarvele nr. 3638 märkides: "Prenumeration för Estnisk upplaga".
STOCKHOLMI EESLINNADE tellijaile kehtib ülerikliik tellimiskord postkontorite kaudu, nagu ülalpool kirjeldatud.
POSTITELLIJATEL (kõik väljaarvatud Stockholmi siselinn) AADRESSIMUUTMISEL täita vastav 25 öörine blankett (Anhållan om tidningsförflyttning) milline saata endise elukoha postkontori mitte talitusele, kus ei ole aadresse.

STOCKHOLMI SISELINNA tellijatel teatada aadressimuudatusest talitusele: St.-T. Prenumeranttjänst, Stockholm 1.
TELLIMISED VALISMAALE saata rahakaardiga postiarvele 36 86.
TELLIMISHIND VALISMAALE: üks kuu Kr. 6.75, veerandaasta Kr. 20.25, poolaasta Kr. 40.50. Sama hind ka Saksamaale. Tellimised tulevad tasuda Rootsis.

Nr 57 (1068) — Reedel, 11. märtsil 1949 — 5. aastakäik

Stockholms-Tidningens tr Sthlm 1948.

Molotov kooskõlastab Vene ja ta vasallide sõjajõude

VARSSAVI (Reuter). Poola poliitilistes ringkondades seletatakse, et N. Liidu sisemine kabinett on ümberkujundatud ja seisab nüüd atseselt Molotovi kontrolli all. Molotovile olevat ülesandeks tehtud pikema aja peale ette kooskõlastada N. Liidu ja selle Ida- ja Kesk-Euroopa liitlaste tööstuslikku ja sõjalist potensiaali.

See samm peegeldab N. Liidu kasvavat rahutust Marshalli-plaani edu ja lääneriikide ühinemise pärast Atlandi-pakti kaudu. N. Liidu ümberkujundatud kaitsekabineti esimeseks ülesandeks arvatakse olevat kokku kutsuda satelliit-riikide kaitsejõudude, ülemaid idaunioonl konverentsile, millest võtaksid osa ka nende poliitilised nõuandjad ja vastavate maade luureorganite ülemad. Konverents toimuvat kõige lähemal ajal Ungaris.

Teatavais ringkonnis Varssavis arvatakse ka, et järgmiseks sammuks on kõigi liitlasriikide emissaride kutsumine Moskvasse, kus tulevad skitseerimisele vene uued vastu abinõud lääneriikide kasvavale mõjule Skandinaavias. Peale selle ka läbivaatamisele revideeritud eelisnimestikud rasketööstuse toodangu kohta.

Moskva raadio teatas, et vene ministritenõukogu abiesimeheks on nimetatud Alexander Jefremov. Tema järglaseks tööriistade toodangu ministri kohale on nimetatud Anatoli Kostusov.

Bevin sõidab USA-sse

WASHINGTON (UP) — Välisminister Achesoni teatel toimub allakirjutamine Atlandi-paktile aprilli kuu esimesel nädalal Washingtonis. Kutse selleks on välja saadetud kõigile läbirääkimistest osavõtnud riikidele.

Acheson teatas ühtlasi, et kavatsuseks oli kutsuda ka Taanit, Islandi, Itaaliat ja Portugali paktist osa võtma, kuid see otsustati edasi lükata ja enne pakt alla kirjutada kaheksa osavõtva riigi poolt. Pakti täieliku teksti avaldamist on oodata kõige lähemal ajal.

Edasi Acheson seletas veel, et kõik läbirääkimised Atlandi-pakti üle langevad täielikult Liitunud Rahvaste Organisatsiooni raamidesse ja on kooskõlas selle põhikirja vaimu ja sõnastusega. Paktis ei leidu ühtegi sõna ega määrust, mis ei oleks kooskõlas iga mõeldava aktsiooniga UNO põhikirja alusel.

Londonis ja Brüsselis on valitsused juba pakti arutanud. Prantsuse valitsus on otsustanud pakti arutusele võtta tuleval kolmapäeval.

Londonist teatatakse, et välisminister Bevin sõidab tõenäoliselt koos teiste Lääne-Euroopa välisministritega 25. märtsil Queen Mary'ga Ühendriikidesse Atlandi-paktile alla kirjutama. Briti valitsuse pakti heakskiidu teatavaks tegemist Washingtonile oli oodata juba käesoleva nädala lõpuks.

Inglismaa kujuneb "Maltaks" tuleviku Atlandi-strateegias

LONDON (Reuter.) — Briti admiraliteedi rahandussekretär John Dugdale seletas alamkoja istungil, et Inglismaa võibolla omab tulevikusõjas sama tähtsuse kui Malta Vahemeres, kusjuures Vahemere roll langeb Atlandi ookeanile. Dugdale teatas edasi, et Briti laevastik on teinud viimasel ajal suuri edusamme ühe uue allveerelva-tüübiga.

Ta avaldas veendumust, et tulevases sõjas toimub vee all sama palju merelahinguid kui vee peal. Moodsad allveelaevad võivad vee alla jääda vileks nädalaks ja liikuda selles asendis 20-sõlmelise kiirusega.

— Meie töötame tugevasti nende probleemidega, ütles Dugdale. Tulemused on eriti rahuldavad. Pole aga põhjust uskuda, et teised maad ei teeks sama ning ei saavutaks samu resultaate. Oleme sooritanud eksperimente palju suuremais sügavusis kui varemini allveelaevadega.

Dugdale'i eelkäija James Thomas seletas, et N. Liidul on praegu umbes 250 allveelaeva, neist enamus moodsat tüüpi. 200 praegust allveelaeva võivad tekitada sama suurt hävitajad, millised ei ole kiiremad kui 20 sõlme ei suuda enam midagi teha moodsatele allveelaeva-tüüpidele, seletas Thomas.

Briti manööverid Põhja-Jäämeres jäigiv ameerika komandörkapten Mott on avaldanud arvamist, et igas tulevikukonfliktis kindlasti tekivad võitlused Arktika piirkonnas. Kui Arktika kusimust nüüd ei lahendata, siis ollakse ettevalmistamata tulevikurünnaku puhul.

Hertta Kuusinen räägib kodusõjast

HELSINGI (AB) — Soome kommunistide juht Hertta Kuusinen maalis oma Tamperes peetud kõnes pildi Euroopa kodusõjast tulevikus.

Ta seletas, et kapitalistlik maailm on surmahirmus. Ta kardab rahu veel rohkem kui sõda, mispärast kapitalism püüab tekitada sotsialismi-kapitalismi sõda. Kuid rinded ei lähe kunagi riigipiire mööda — võitlus toimub seespool riike. Hertta Kuusinen tuletas meelde Euroopa kommunistlikejuhtide sõnu, et nad kunagi ei võitle N. Liidu vastu. Miljonid töölised võitlevad lääneriikides iseoma kapitalistide vastu, seletas kõneleja edasi.

Oma sõnavõtu lõpus teatas Hertta Kuusinen, et Soomes on kommuniste praegu 60.000. Kui see arv peaks tõele vastama, siis on Soome kommunistlik partei poole aastaga kasvanud 20.000 liikme võrra.

Soome tüdruk ennustab sõda a. 1950

HELSINGI (STT) — Uusikaupungi lähedal Letala külas on äratanud suurimat tähelepanu 13-a. külatüdruk Päivikki Aaltonen, kes möödunud reedest alates on igal päeval langenud transsi ja selles olukorras hoiatanud inimesi patu ja isegi surma eest. Tema ettekuulutused surmajuhtumite kohta on läinud täide.

Tüdruk lamab avatud silmadega oma voodis ja kõneleb *puhast soome kirjakeelt, kuigi ta muidu kõneleb küladialektiga.* Ta on transiolukorras muuhulgas veel rääkinud, et Kristus tuleb varsti ning et sõda ja viimane kohtupäev tulevad a. 1950.

Arstid on tüdrukut uurinud ja leidnud, et ta on üldiselt täiesti terve. Pärast transiolukorda on tüdruk tavaline laps nagu teisedki lapsed.

SIIT ja SEALT

● *Vabariigi aastapäeva aktus Londonis toimus Westminster Central Hallis ja jumalateenistus Westminster Chapelis, millistest võttis osa 900 eestlast. Õhtul toimus koosviibimine Royal hotellis. Jumalateenistusel teenisid õp. dr J. Taul ja preester N. Hindo. Aktusel kõneles minister Torma inglise ja eesti keeles. Esinesid Saksamaalt külastusele tulnud sopran Liidia Andre ja bariton Andrei Christiansen. Meeskoor laulis Manivald Loite juhatusel ning I. Heinmann luges Asta Villmanni luuletuse „Laul kodumaast". Aktus lõpes eesti ja inglise hümnidega.*

● Staffordis Inglismaal töötab omal erialal elektriinsenerina Fred Langvee, kes enne sõda lõpetas ülikooli Prantsusmaal. Saksamaalt saabus ta Inglismaale töölevärbamise korras, töötas alguses ühe laagri ametnikuna, kuid siis leidis omale erialalise koha.

● **Thüringenis suri omaaegne Tallinna tuntud alaäripidaja Richard Reichmann. Ta oli rahvuselt sakslane, kuid liikus rohkesti ka eesti seltskonnas.**

● Eestlasi on viimastel andmetel Montrealis umbes 400, Torontos 300, Winnipegis 100, Vancouveris 200, Fort Williamsis 100, Ottawas 50 ja Londonis 50.

● **Seattle kohus USA-s lahutas 39-aastase eestlanna Nelli Põldmetsa abielu Alfred Põldmetsaga. Kohus tunnustas vastuvõetavaks abielulahutuse põhjuseks Nelli Põldmetsa seletuse, et Alfred Põldmets on temaga abiellunud ainult USA-sse sisse pääsemiseks.**

● Winnipegi suurima ajalehe „Free Press" lipuvardas lehvis Eesti Vabariigi aastapäeval sini-must-valge lipp. Kohalik raadiojaam andis edasi intervjuu admiral Pitka tütre pr. L. Pääreniga, kes selgitas eesti rahva saatust. Eestlaste aktus toimus ühes linna saalidest ja seal kõnelesid eesti seltsi esimees G. Thomasberg ning majandusteadlane Andres Joasalu. Viiulil esines August Valdma, deklameeris Sale Kimberg, rahvatantse juhatas Arn Telliskivi. Sõna võttis veel ka Jüri Narvet.

● **7. märtsil pühitses Osbys oma 40-aastast ametijuubelit Lääne-Rootsi ap. õigeusu koguduse hingekarjane ülempreester Georgi Karmla.** *Juubilar lõpetas Riia vaimuliku seminari a. 1909. Ta on teeninud Eestis Märjamaal, Põltsamaal ja Pärsamaal. Ta on teeninud ka omal ajal* **Peterburgi eesti ap. õigeusu koguduses. Vaimulikuameti kõrval on ta olnud ka kooliõpetajaks.**

● Stockholmist lahkus hr. Ulrik Pada, et sõita Kanadasse.

● **Venezuelas Barcelona linnas on üks eestlane abiellunud segaverelise neiuga, kusjuures ta sai kaasavaraks kõrts-hotelli, mille ta ristis „Estoniaks". Muidu on aga Venezuelas nii, et see, kes abiellub mustaga kaotab oma väärikuse nii valgete kui ka mustade silmis. Ka üks teine eestlane on abiellunud pärismaalasega ja saanud kaela kohutava hulga uusi sugulasi.**

● Stockholmi Oscars-teatri tantsutrupis esineb eestlanna Helene Hogburg.

● **Stockholmi Hedvig-Eleonora koguduses on rootsi kodanik hr. J. B. Nordenhäll maha kuulutatud eestlanna prl. Vaige Toomlaga.**

● Bajaanivirtuoos Robert Salong esines 4. märtsil Bostoni Soome hallis iseseisva kontserdiga. Asja kohapealseks korraldajaks oli maestro Ludvig Juht, kes koos oma abikaasaga Amanda Juhtiga oli ühtlasi ka kaaskontsertandiks.

● **12. märtsil avatakse New Yorgis eesti haridusseltsi saalis eesti kunstinäitus. Töödega esinevad Joh. Jans, Agathe Veeber, Endel Köks, E. Rüga, Salome Trei, I. Gentalen, E. Leps, A. Rammo, J. Hennoste, Harry Nurmet, Helmi Hermann, H. Tannberg, H. Mets, Ursus Tamm ja Lydia Jans-Vademan — kõik Saksamaalt.**

● Oklahoma ülikool on valinud dr. W. J. Reinthali entomoloogia alal asetäitjaks professoriks. Dr. Reinthal, kes saabus USA-sse möödunud aasta lõpul, on oma arstikutse kõrval ka juba kauemat aega tegelenud bioloogiaga ja eriti putukateadusega.

● **Detroitis pühitses oma 70-aastast sünnipäeva end. Asutava Kogu liige, Arnold-Friedrich Vesterberg. 1923. a. siirdus ta USA-sse, kus ta on agaralt osa võtnud eestlaste elust.**

Kuningas Rivierale

Kolmapäeva õhtul alustas kuningas Gustaf erarongis teekonda Prantsuse Rivierässe. Kuningas ei lahku programmi kohaselt oma vagunist enne Nizzasse saabumist.

Parisis serveerise sealne Rootsi suursaatkond kuningale lõuna tema salongvagunis.

Esimest korda on tänavu kuningal peale ihuarsti Cassermanni kaasas ka punaseristi õde prl. Inga Björnlund. Kaasa sõitis veel õukonna liikmeid.

Kaheksa aastaga rootsi-kodanik

Kohtuministeerium on teatanud, et praeguste määruste järele nõutakse välismaalastelt, kes soovivad astuda Rootsi riikkondsusesse, vähemalt kaheksaaastast viibimist riigis.

Erandid on lubatud teatavatele Rootsile lähedalolevate riikide kodanikele ja rahvusgruppidele.

Viimati nõuti välismaalastelt 9-aastast viibimist riigis ja teise maailmasõja kestel ja järel koguni 10-aastast riigis viibimist.

KANADAS VANGISTATI Sam Carr, keda arvatakse olevat vene spiooniliiga juht. Carri süüdistatakse ühe spiooni passi võltsimises. Tunnistajaks tema vastu oli kohtus muuhulgas Igor Gussenko, kes teatavasti paljastas vene aatomspionaashi Kanadas.

OLIVER TWISTI näitamine ameerika tsooni kinodes Saksamaal on ära keelatud, teatab juutide maailmakongress. Ameeriklased kardavad, et film äratab sakslastes juudivastaseid meeleolusid. Filmi valmistasid teatavasti inglased.

NORRKÖPING
Tehniliste takistuste tõttu jääb laupäeval, 12. märtsil pidu Stadshusetis ära. Pidu toimub pühapäeval, 27. märtsil Folkets Husi idusaalis.

Eluaegsed vangid tänasid rahvakohut "uus elu eest"

SOFIA (Reuter.) — Bulgaarias lõppes suur kirikutegelaste protsess, kus 15 evangeelistlikku lahkuskude vaimulikku mõisteti süüdi. Rahvakohus mõistis neli peakaebealust eluks ajaks vangi ning ühe miljoni leva (umbes 14.000 krooni) suuruse trahvi tasumisele. Ülejäänud 11 kaebealuse karistus varieerus 1 aastast kuni 15 aastani, millele lisandusid rahatrahvid.

Kõiki süüdistati riigivastases tegevuses, spionaashis võõrriigi kasuks ning valuutasmugeldamises. Kaebealused tunnistesid ennast süüdis selles, mis nendele, süüdistusakti järele süük pandi. Seejuures ainult üks vaidles vastu, et ta oleks spioneerinud. Ta rõhutas, et ta on ainult valuutaga spekuleerinud.

Nagu idaprotsessidel tavaline, nii tänasid ka siin kaebealused kohut tehtud otsuse eest. Eluks ajaks vanglasse mõistetud ühendatud evangeelsete kirikute delegaat pastor Ziapkov ja metodistikiriku superintendent Ivanov tänasid rahvakohut „pehmuse eest", mis neile andvat võimaluse „alustada uut elu". Selle groteskse tänuavalduse lõpul kinnitasid vangid, et nad püüavad „lunastada oma patud".

Neli peakaebealust olid kohtu all mitmesuguste paragraafide järele, nii et igaühel neist koondamata karistus ületas tavalist inimiga. Näiteks mõisteti Ziapkov peale eluaegse vangistuse veel teiste süüdistuste järele 125 aastaks vanglasse.

Prantslased teevad Indo-Hiinast jälle keiserriigi

PARIIS (St.-T.) — Peale mitu kuud kestnud visalt arenevaid läbirääkimisi on prantslased nüüd saavutanud lõpliku kokkuleppe Annami ekskeisri Bao Daiga, et viimane hakkaks keisriks üle kogu prantsuse Indo-Hiina, millist nüüd nimetatakse Vietnamiks. Vietnam saab ühtlasi Prantsuse uniooni autonoomse liikme õigused. Keisri valitsusel on õigus pidada oma saatkondi naaberriikides Ida-Aaasias, kuna rahvusvahelises läbikäimises ja Euroopas esindab Vietnami Prantsusmaa.

Bao Dai endine keiserriik Annam oli ainult üks provints Indo-Hiinas. Uuesti troonile tulekul ühendatakse tema valitsuse alla kõik kolm provintsi.

Kokkuleppele Bao Daiga kirjutas Pariisis alla Prantsuse president Vincent Auriol Prantsuse uniooni presidendina. Bao Dai võeti sejuures presidendipalees vastu suveräänsele valitsejale osutatavate auavaldustega. Vietnam kujuneb nimelt piiratud suveräniteediga riigiks Prantsuse uniooni piirides.

Bao Dai teatas Auriolile, et ta kavatseb oma troonile asuda juba 25. aprillil. Tema trooniletõusmine on prantslaste vastukäiguks kommunistidele, kelle mõju all on praegune Vietnami juht Ho Chi Minh. Minh on prantsusevaenuline, kuid tal on rahva hulgas poolehoidu. Prantslased püüavad Bao Dai edutamisega takistada Minhi võimuletulekut.

Prantsusmaa avab piiri sakslasist idapõgenikele

WIIN (STB) — Prantsuse valitsus on teatanud, et Prantsusmaa on valmis avama oma uksi kodututele sakslastele, kes on välja aetud Ida-Euroopa maadest ja kellel ei ole mingeid emigreerumisvõimalusi mujale. Esijoones kavatsevad prantslased vastu võtta n. n. banater-shvaabid, kes on õieti Elsass-Lothringeni päritoluga. Veel käesoleva aasta jooksul lasevad prantslased sisse 20.000 sakslast sellest kategooriast.

Põgenikud tulevad Prantsusmaale peamiselt Austriast ja Saksamaalt. Nad on tuntud tublide põllumeeste ja käsitöölistena. Prantslased kavatsevad banater-shvaabidele anda ka põllumaad, et nad saaksid jätkata põlluharimist.

Ka käsitöölistele antakse abi ja laenusid, et nad *omal erialal saaksid tegevust jätkata.*

Prantslaste aktsioon on äratanud suurt tähelepanu Austrias, kuna endistest n. n. vaenlasmaadest on Prantsusmaa esimene, kes on aval danud oma valmisolekut kodututute sakslaste vastuvõtmiseks. Esimesed transpordid algasid Linzist juba veebruaris. Esimeste transportidega viiakse 1.000 perekonda Prantsusmaale.

Briti kuningas läheb lõikusele

LONDON (St.-T.) — Briti kuningas George läheb lähemal ajal operatsioonile. Arstid loodavad lõikusega parandada vereringvoolu tema paremas jalas, teatatakse Buckinghami paleest.

Bülletäänis üteldakse edasi, et kuninga üldine seisukord on suurepärane ja vereringe on vasakus jalas niivõrd paranenud, et seda võib lugeda rahuldavaks. Paremas jalas on aga peaveresooned ikka veel kitsenenud, mistõttu vereringe on takistatud.

Kuningas on viimasel ajal osa võtnud ka mõnest avalikust toimingust, kusjuures ta on aga istunud alati toolil.

Rootsi laev kadus merel

Kolmemastiline rootsi mootorpurjekas Läckö on juba üle kümne päeva kadunud Läänemeres. Laevast ei ole saadud ühtki elumärki ja kardetakse, et ta hukkus koos kaheksamehelise meeskonnaga viimases tugevas tormis. Kadumise hetkel liikus laev Läänemere idapoolsetes vetes ja tema sihtsadamaks oli Ustka Poolas.

Thunbolaget Lidköpingis, kellele laev kuulub, on asjast teatanud välisministeeriumile. Samal ajal on palutud kõiki Läänemeres liikuvaid laevu teatada, millal nad viimast korda nägid Läcköd. Kõik järelpärimised ja otsimised, kaasa arvatud välisministeeriumi otsimised, on jäänud esialgu tagajärjetuks. Kadunud mootorpurjek oli 450 tonnine.

★ Endla teatris Pärnus tegutsevad: B. Mesilane, Uko Halla (dekoraator), Mare Voog, I. Ralend, M. Toome, J. Talpsepp, J. Küllts, U. Loit ja I. Tammur. Külalisena on lavastanud L. Kalmet.

Kriis ähvardab Belgia valitsust

PARIIS (St.-T.) — Belgiast oli peaminister Spaakile Pariisi järele saadetud sõjaväelennuk, millise valitsus oli saatnud peaministrit ära tooma. Situatsioon on Belgias tööpuuduse tõttu kujunenud selliseks, et selle tulemuseks võib olla nii valitsuskriis kui ka uued parlamendivalimised.

Valitsus loodab, et Spaak oma autoriteediga suudab avaliku kriisi tekkimist ära hoida. Belgias on praegu 300.000 töötut, kusjuures aga tööpuuduse-toetuse kalkulatsioonid on tehtud ainult 60.000 töötule. Valitsus peab nüüd nõudma parlamendilt lisakrediite. Valitsuskoalitsiooni parem tiib eelistab aga uute krediitide andmisele, mis toovad kaasa uusi makse, koguni uusi parlamendivalimisi.

Ungari-Austria piirivahejuhtum

WIIEN (Reuter) — Austria valitsus otsustas diplomaatilisel teel protesteerida Ungari valitsuse ees Austria piiririkkumise pärast relvastatud ungari piirivalvurite poolt.

Ungarlased olid vägivaldselt Ungari territooriumilt ära viinud kaks ungari tolliametnikku — kolmandal õnnestus põgeneda, kuigi teda tulistati. Vahejuhtumi järele laskasid Austria sandarmid maha ühe ungari leitnandi.

Austria tendeteagentuur teatab, et kohe pärast küüditamist lähenes Ungari vahimeeskonna ülem relvastatult kahele Austria sandarmile Austria poolel. Viimased tundsid mehe, kuid käsutasid teda relva ära andma. Ungarlane andiski püstoli ära, kuid hakkas äkki kogu jõuga vastu. Tekkinud lööminguss lasti ungarlane ühe sandarmi poolt maha.

PUHASTUS ALGAB ÜLIKOOLIS

Karotamme kõnes jaanuaris ette kuulutatud puhastusaktsioonid näivad võtvat üha laiema ulatuse N. Eestis. Kui viimasel aastal puudutati peamiselt iseseisvaid taluperemehi tõsisemalt ja kunstnikke ja kirjanikke rohkem „patukahetsemise" korras, siis on kommunistide propagandaaparaat nüüd võtnud selged toonid peale kogu eesti intelligentsi suhtes. On alanud suur vahetegemine „patriootlike" ja „antipatriootlike" haritlaste vahel. Viimasesse rubriiki langevad kõik, kes küllalt agaralt ei osuta oma „tulisust" bolshevismi pooldamisel ja püüavad olla tagasihoidlikud või isegi apoliitilised.

Moskva ajalehed „Pravda" ja „Kulturnaja Zhizn" ründavad teiste küsimuste kõrval ka teravalt N. Eesti teatrikriitikuid, keda sõnaselgelt süüdistatakse „antipatriootlikkuses", Eesti teatrikriitikud ja muud kultuuritegelased ignoreerivat partei ideoloogilisi otsuseid jne. jne.

Loomulikult reageerisid N. Eesti parteivõimud Kremli viipele viivitamatult. Partei keskkomitees toimus kohe erikoosolek, kus arutati teatrikriitikute „olukorda" ja teatrikriitikuid. Koosolekut juhatas propagandasekretär Käbin ja mis seal räägiti, seda muidugi ei avaldata. Rahva Hääl ainult teatas, et „N. Eesti avalikkus reageeris neile N. Liidu ajalehtedes ilmunud kirjutistele suure rahuldustundega".

Võib-olla tilgub kusagilt hiljem läbi teateid, mis toimus teatrikriitikutega.

Kuid nagu juba alguses mainitud, on ohutsoonis kõik intelligentsi grupid. Äsja kirjeldasime üksikasjaliselt heliloojate „patukahetsusi", nüüd on järg juba selliste meeste käes nagu kunstnik Adamson-Eric, kes küll algusest peale hakkas hoolega kommunismi teenima, lootes nii oma andevaese kunstiga haljale oksale jõuda. Kuigi ta on professoriks ülendatud, nõuab Rahva Hääl „seltsimehelt ja preiliikmelt" enesekriitilist sõnavõttu.

Esialgu jääb segaseks, kas süüdistatakse teda dekadentsuses või muudes pattudes. Ta on mees kodanlikust ajastust ja seega kannab musta märki vaatamata pugemisele ja parteipiletile.

Edasi rünnatakse kogu N. Eesti õpetajaskonda. Rahva Hääl kirjutab:

„Meie kõrgeimais õppeasutusis õpib praegu üle 7.000 üliõpilase. Professorite, dotsentide ja õpetajate õppe- ja kasvatustöö tase jätab aga suuremal määral veel palju soovida. Ei mõisteta vel täielikult neid ulatuslikke ülesandeid ideoloogilise kasvatustöö alal ja ei asuta küllalt kindla otsustavusega kodanliku-natsionalistliku ideoloogia väljarookimisele, mida esineb veel siin-seal meie kõrgemais õppeasutustes. Kogu õppetöö peab kulgema marksismi-leninismi teooria alusel — ükskõik millises teaduskonnas — seda peab läbima süggav bolshevistlik arusaam ja tunnetamine.

Kes õpetajaist ei suuda kasvatada sellist arusaamist õpilaskonnas, tuleb viivitamatult asendada uute paremate õpetajatega meie noorema juurdekasvu hulgast."

Moroamaa mees, vana õpetaja on oma töö teinud. Parteikoolidest tuleb üha uusi pedagoogiliselt küll ettevalmistamata ja teaduslikult nõrku uusi „pedagooge", kes aga selle eest tunnevad põhjalikult marksismi-leninismi. Nüüd siis algab vanade õpetajate järk-järguline väljavahetamine.

Tartu ülikoolis on see juba ošalt toimunud, kuna dekaanide kohtadele on tõusnud õige noori mehi, osa isegi N. Liidust tulnud. Näiteks on õigusteaduskonna dekaaniks noor õigusteadlane Edgar Talvik, kes äsja raadios seletas rahvademokraatiat ja väitis, et imperialistid kasutavad rahvademokraatiate opositsiooni oma salaluure agentuurika.

Rahva Hääl märgib „suuri puudusi" üliõpilaskonna ideoloogilises kasvatamises. Eriti olevat maha jäänud põllumajandusteaduskond, kus mainitakse „vanameelsetena" õppejõude Erniti ja Marki.

Rahva Hääl rõhutab, et kasvavat intelligentsi tuleb hoida eemal „kõigest amoraalsest", mille all mõistetakse endist teadust. Kogu tähelepanu pööratakse nähtavasti nüüd noorsoo kasvatamisele bolshevismi vaimus, et kiiremini rahvuslusest jagu saada ning luua vene ühiskonda ka Eestis.

Puhastamishirmus on „kunstitöötajad" Priit Nigulale kui Estonia teatri dirigendile teinud ülesandeks avaldada alandlikku tänu N. Liidu valitsusele, bolshevike parteile ja Stalinile, „kelle kõrgemal juhtimisel õitseb nõukogude teadus, kultuur ja kirjandus ning on loodud kõik alused jõuka elu loomiseks". „Jõuka elu" ooteajal on aga kogu intelligents alalises hirmus oma homse päeva eest. Ja see hirm ei kao enne kui rahvas on jälle vaba.

N. EESTIST

★ Vanemuise teatris Tartus esinevad E. Tamul, T. Mugasto, V. Taimre, J. Lükk, Epp Kaidu (lavastaja), A. Regi (dirigent), A. Pilar (dekoraator), Nigul Espre (dekoraator), E. Torger, H. Sooper, V. Aruoja, Al. Mülton, B. Mikkal, O. Papp, L. Lehtla, O. Lilgand, E. Ratassepp, B. Mikkal, A. Kasuk, P. Ruubel ja E. Kivila.

★ Ugala teatris Viljandis tegelevad: L. Martin (direktor), Enn Toona (kunstiline juht), R. Murss, K. Ader, Mari Kangilaski, Evi Rauer, Laine Vaga, H. Rump, K. Ader, V. Ader, Salme Tamm, A. Niine, A. Laar, T. Suits, A. Põlder, A. Sats, K. Liigand, H. Tomson. Ugala nukuteatris on A. Mägi ja A. Sats. Sakala teatriarvustajaks ja vastutavaks sekretäriks on J. Selg, kes omal ajal tegi samale lehele kaastööd.

★ Rahva Hääl toob veerandleheküljelise reportaashi Leida Kibuvitsa allkirjaga Haapsalu mehest Rudolf Avekukest. Mees olevat pärast „isamaasõjast" osavõtmist punaarmee kapten, kommunistliku partei liige ja sõjalise õppuse õpetaja Nõmme 28. koolis, milline tema juhtimisel marssivat eriti eeskujulikult. Rudolf Avekukk olevat veel Lennuväe Abistamise Vabatahtliku Ühingu organiseerimisbüroo esimees. Meest seatakse eeskujuks, kuidas „tuleb kasvada ja kasvatada". Kibuvitsale on Avekukk jutustanud terve muinasjutu oma minevikust, kus tõsiasjad on paisatud bolshevistliku valetamistehnikaga segi.

Alguses kirjeldatakse üliväesest sotsiaalsest perekonnast võrsunud kommunisti kodu Mulla tänaval. Isa olnud raudteetööliste vanem ja pahempoolne. Et Mulla tänava maja oli Rudolfi isa omadus, seda muidugi ei märgita. Samuti ei seletata, kuidas neis „hirmsais oludes" Avekukk junior sai käia Haapsalu gümnaasiumis ja pealegi kodanliku riigi kulul. Leht kirjutab, et Avekukk 1932. a. seisis „kõrvuti bürger Mühleni järeltulijaga punapäise linnapea ees" kandideerides viimasega vabale kohale linnavalitsuses. Linnapea lükanud Avekuke tagasi, kuna ta olevat pahempoolse poeg ja võtnud Mühleni. Haapsalu elanikud aga siin Rootsis ei tea ühtegi punapäist linnapead. Küll oli noormees Avekukk ise punapäine. Samuti pole linnavalitsuses töötanud ühtegi Mühlenit. Edasi jutustatakse, kuidas tuntud sportlane ja lühimaadejooksja Kurtna laagris eesti sõjaväe kordusõppustel aspirandina a. 1940 „õhinal kuulas teadet juunipöördest". Nüüd olevat „Läänemaa parimal sportlasel" olnud tee lahti. Ta astus varsti punaarmeesse ja 1942. a. olnud ta Tsherbakulis „pingsas väljaõppes". Seal saanud ta kohe alguses komandöride tunnustuse. Velikije Luki juures olnud Avekukk suusaluure ülemaks ja ta saanud jalast haavata. Nüüd ta on siis kommunist ja punaarmee esindaja koolis.

Avekukk oli silmatorkavalt auahne iseloomuga, kes koolis oma kaasõpilastega hästi ei sobinud. Ta lõpetas aga sõjakooli ja hiljem sooritas isegi reservleitnandi eksamid. Kommunistiks hakkamine pole seega teda rohkem edasi viinud kui ainult ühe kraadi — kõigele reklaamile vaatamata Rahva Hääles.

Hälsingborgist

E. Vabariigi 31. aastapäeva tähistamise aktus 26. veebr. õhtul Hälsingborgis oli kokku tõmmanud enamiku kolooniа eestlasist. Aktus toimus kõigi kohalike organisatsioonide koostööl ERF kohaliku osakonnaga eesotsas. Aktuse saal oli pidulikult dekoreeritud rahvuslipu kangastega, millele oli kinnitatud suur kuldne riigivapp kuldpärgadega ja vastavate aastaarvudega. Vabariigi presidendi K. Pätsi sünnipäeva tähistamiseks oli välja pandud erilaud kõnetooli ette presidendi pildiga lippude ja lillede keskel. Dekoratsioon andis terviklikku ja imponeeriva mulje. Mäletada jääb seda eriti noortele, kes sellist nägid esmakordselt. Dekoratsioonid oli valmistanud ja üles seadnud noorkunstnik E. Milvek.

Aktuse kõne pidas Riigivolikogu esimees hr. O. Pukk, kelle kõnet korduvalt katkestati kestvate aplausidega. Riigivolikogu esimees ei saanud ka mainimata jätta praegusi erakondadevahelisi tülisid ja ütles: "Meie ei nõua tagasi iseseisvat Eestit mitte erakondadele ega nende tegelastele, ei põllumeestele ega sotsidele, ei saarlastele ega mulkidele, vaid meie võitleme kõigi eestlaste iseseisva Eesti eest" (kestvad kiiduavaldused). Kõnes meenutati meie endisi riigitegelasi K. Pätsi, J. Tõnissoni, J. Laidoneri, J. Uluotsa ja paljusid teisi. Kõiki neid tervitati kestvate aplausidega.

Tervitusi tõi eestlasile Läti Rahvusfondi kohaliku osakonna esimees hr. A. Ristameeks, kes kõneles eesti keeles ja ütles muu seas: "Meie maade saatus on ühine ja õnnestugu teile see, mis on ka meie rahva soovunelm."

Muusikalised ettekanded nii soolokui ka koorilaul kõlasid hästi ja küpselt. Samuti olid ka deklamatsioonid hästi valitud ja ette kantud. Esinejad pälvisid neid aplause, mis neile jagati. Oli meeldejääv koosviibimine.

Aktusele järgnes rahvapidu jalakeerutusega ja loterii-allegriga, millest laekus Rahvusfondile kenake summa meie vabadusvõitluse edukaks jätkamiseks.

Lundi eesti üliõpilaste kirjandus-muusikalised õhtud

Lundi eesti tudengite korraldusel toimunud kirjandus-muusikalised õhtud veebruari keskel Lundis ja Malmös õnnestusid nii kunstiliselt kui ka majanduslikult hästi. Rohkearvulise publikumi huvi keskpunktiks oli Rootsis esimest korda avalikuse ette astunud kirjanik A u g u s t G a i l i t, kelle meisterlikult esitatud katkend teoksilolevast romaanist „Üle rahutu vee" andis veenva näite kirjaniku üha enam sügavpsühholoogiasse pürgivast loomisjõust, mis kuulajaile manas esile senises paguluskirjanduses vähe analüüsitud uubi ja pealekaebaja ehk nagu Gailit ise seda väljendas nüru tüübi.

Uudisega esines ka kirjanik B e r n a r d K a n g r o, lugedes esmalt värske ja optimistliku luuletustsükli „Veebruar" valmivast luulekogust ning tutvustades ennast siis hoopis uuest küljest, nimelt vaimuka proosamehena.

Muusikalises osas sai rohke aplausi ja lillede osaliseks pr. N a n d a r - G a i l i t, üha veel kaunikõlaline ja veetlevalt omapärane metso-sopran.

Õhtute majandusliku kandepinna — kirjanduslooteriide õnnestumise eest avaldab L. E. Üliõpilaskond kõige sügavamat tänu eesti kirjastustele: Orto, Välis-Eesti ja Eesti Raamat, kes väärtuslikkude kirjandusteostega neid toetasid.

Et eestlasi Lõuna-Rootsis meie sise- ja välispoliitikaga kursis hoida on Üliõpilaskond startinud kõneõhtute sarjaga. Esimesena kõneles 28. 2. O t t o P u k k, järgneteks on kokkulepe saavutatud 12.3. Arvo Horm — Praegusest rahvusvahelisest olukorrast ja meie välisvõitluse ülesandeist; 2. 4. prof. H. Perlitz — Meie lähemad ülesanded; 30. 4. EK esim. T. Grünthal — Asutava Kogu tähtsus Eesti Vabariigi rajamisel.

Kiriklikke teateid

GÖTEBORGI Eesti kogudus. Pühapäeval, 13. märtsil kl. 3 p. l. on p a l v e p ä e v a jumalateenistus St. Pauli kirikus. Loetakse ette EELK Piiskopi karjasekiri. Kui soovijaid leidub, on armulaud kaetud. Lauluraamatud.

NORRKÖPINGI Eesti kogudus Matteuse kirikus. Pühapäeval, 13. märtsil kl. 3 p. l. palvepäeva jumalateenistus. Piiskopi karjasekiri. Õp. J. Teras.

VÄXJÖ Toomkirikus, pühap. 13. märtsil kannatamisaja jumalateenistus algusega kl. 14. Soovinkorral armulaud. Lauluraamatud. Piirk. õp. E. Petersoo.

STOCKHOLMIS Eesti ap. õigeusu kirik. Pühapäeval, 13. märtsil kl. 11.00 liturgia. Armulaud.

Leeriõpetus algab 2 nädalat enne suviste pühi. Kaugemal asujad võivad leerist osa võtta kirja teel. Õnnistamine kohtadel suviste pühal. Leerist osavõtta soovijail teatada selle praost J. Wälbe, Algat. 3, Solna.

GÖTEBORGI ap. õigeusu kogud. Pühapäeval, 13. märtsil kl. 11.00 liturgia Kristiine kog. saalis (Köpmansgat. 10).

BORÅSI ap. õigeusu kogudus. Pühapäeval, 13. märtsil kl. 15.00 jumalateenistus Wesley kirikus (Sturegat. 16). Pärast jumalateenistust kog. täiskogu koosolek.

Kevadisest leerist osa võtta soovijail palutakse endist teatada ülempr. G. Karmlale.

GÖTEBORGIS Smyrna kiriku v. saalis jumalateenistus laup. 12. 3. kl. 19.00 ja pühap. 13. 3. kl. 11.00. Pühapäeva kool peale jumalateenistust.

JONSEREDIS, Villemhöideni villas jumalateenistus pühap. 13. 3. kl. 17.00.

BORASIS, Torggat. 21, pühapäeval, 13. märtsil jumalateenistus kl. 11.00. Kell 10.00 pühapäevakool. Igal järgmisel pühapäeval samal ajal.

Kalev pidas peakoosolekut

Stockholmi Eesti Spordiselts Kalevi korraline aasta peakoosolek peeti rohkearvulise kalevlaste pere osavõtul pühapäeval, 6. märtsil seltsi klubiruumides Kungsholmsgat. 30 nb. Tähtsaima punktina oli päevakorras seltsi põhikirja muutmine, mille kohaselt nüüd juhatus tuleb uuesti valimisele igal aastal (varem iga 3 a. järel).

Seltsi esimeheks valiti vana kalevlane adv. Leo P a r r e. Seltsi arstiks valiti dr. A. Jakobson (endine). Juhatus jagas ametid järgmiselt: abiesimees prl. Mai Talts, laekur A. Männis, sekretär V. Ermus, abisekretär V. Arak, spordijuht E. Aravald, varahoidja E. Kull ja ametita liige H. Arendi.

Revisjoni komisjoni: B. Görman, R. Veideman ja R. Kuus.

Koosolek lõppes hümni laulmisega. Peale koosolekut oli korraldatud teelaud kõigile koosolekust osavõtnuile.

Meistrivõistlused lauatennises

ES Kalev korraldab pühapäeval, 20. märtsil algusega kl. 14.00 oma klubiruumides Kungsholmsgat. 30 nb. Stockholmi ringkonna meistrivõistlused lauatennises. Võistlused toimuvad meeste ja naiste klassis. Kolmele esikohale tulnule auhinnad. Ülesandmine toimub kohapeal pool tundi enne võistluste algust. Peale võistlusi toimub samas klubiõhtu tantsuga.

KRASOITJAD! SOOVIN 1—2 T.

Korterit

mööbliga või ilma. Telef. 28 73 58 või St.-Tidn. Hk. „Mööbliga või ilma".

Kanada

Nelja-mootoriline Skymaster stardib 14. aprillil Göteborgist Halifaxi. Hind 780:— kr. isikult. Piletihinnast tasuda kr. 100:— hiljemalt 20. märtsini, ülejäänud osa 7. aprilliks. Viisa vajalik. Vastused: Skeppsmäklare Forestedt, AB Sand & Trä, Thulehuset, Göteborg. Tel. 11 80 30 kontoritöö ajal.

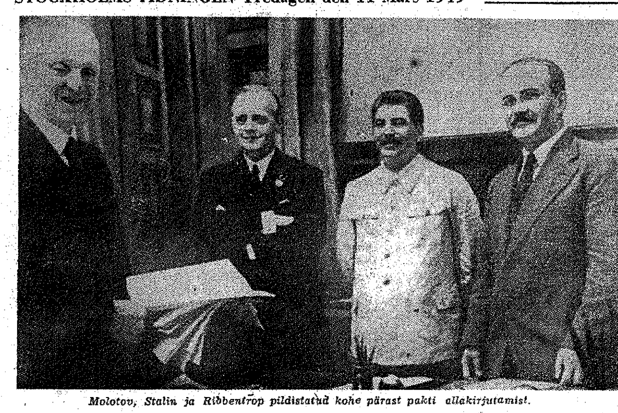

Molotov, Stalin ja Ribbentrop pildistatud kohe pärast pakti allakirjutamist.

Kui Stalin sai Hitlerilt loa võtta endale Balti riigid

Ainult Balti riikide mahasahkerdamise ja Stalinile neis vabade käte lubamise hinnaga sai Teise Maailmasõja eelõhtul võimalikuks Ribbentrop-Molotovi pakti sõlmimine Moskvas, on Shveitsi ajakirja "Schweizerische illustrierte Zeitungi" otsus tookordseid sündmusi käsitavas kirjutuses. See läbistas ajakirja kaks numbrit ja kandis pealkirja: "Saatuslik Moskva-pakt. Naerul näoga alla kirjutatud, Saksamaa hukkumisega makstud".

Kirjutuse koostamisel on kasutatud rikkalikke arhiivmaterjale, Nürnbergi rahvusvahelise sõj atribunali dokumente, Saksa endiste väejuhtide ülekuulamisprotokolle ning tolleaegsetets sündmustest osavõtnud isikute ja poliitikute suulisi seletusi. "Kirjutus ei sisalda midagi, mis oleks välja mõeldud ja pole antud edasi ühtegi kõnelust, mis tegelikult poleks aset leidnud", märgib toimetus omalt poolt. Avaldame sellest Balti riikidesse puutuva osa.

Ribbentrop lendab Moskvasse.

Hitler oli Poolale kallaletungimise otsuse juba langetanud, aga leping Staliniga oli alles sõlmimata. See pidi Hitlerile tagama Poolale kallaletungi kordamineku ja hoidma ära Saksamaa poolt nii kardetud kaherinde sõja.

Kuid siis 22. augustil 1939, rabas maailma avalikkust äkki pommiplahvatusena teade Ribbentropi lendamisest Moskvasse, Hitleri täielike volitustega taskus. Warssawile, Londonile ja Pariisile tuli see kui välk selgest taevast. Kokkulepe natsi Saksamaa ja kommunistliku Venemaa vahel paistis lääne poliitikutele sedavõrd võimatuna, et kui näit. Prantsuse välisminister Bonnet' öösel vastu 24. augusti lasi äratada peaminister Daladier ja talle telefoni teel teatas Saksa ja Nõukogude Liidu mittekallaletungimise pakti sõlmimisest, pani Daladier esmalt telefonitoru pahaselt käest, arvates, et keegi lubas enesele tema arvel rumalat nalja.

Sündmused olid hakanud arenema oma hävitavat rada. Kuidas see kõik toimus, sellest jutustab Shveitsi ajakiri:

Pärastlõunal lendab välisminister Ribbentrop Berliinist Königsbergi. Hitler on talle annud kasutada oma isikliku lennuki, Kondor-tüüpi "Grenzland'i" (Piirimaa), oma lennukapteni SS-oberführeri Baueriga. Aga Ribbentrop reisib nii suure saatjaskonnaga, et veel teine lennuk on tarvilik. Temaga on kaasas alamriigisekretär Gaus, välisameti juriidilise osakonna juhataja saadik vabahärra von Doernberg, protokolliülem saadik dr. Schmidt, ettekandvad saatkonnanõunikud Hencke ja Schnurre, lisaks Ribbentropi isiklik referent Gottfriedsen, ta teener Benecke, kaks ametnikku, kelle ülesandeks on hoolt kanda ta isikliku julgeoleku eest, kaks naissekretäri, shiffriametnik, kes selleks Moskva-ettevõtteks sai erilise koodi edasiantavate teadete salakirja panemiseks. Pealeselle on saatjaskonnas veel kaks fotomeest, sest kuna Ribbentrop ei usalda Hitleri fotografi Hoffmanni, on ta veel ühe teise kaasa võtnud.

Õhtul jõuavad lennukid Königsbergi. Järgmisel päeval, 23. augustil, jatkub lend kell 8 hommikul. Nad lendavad üle äranägematult kaugele ulatuvate metsade ja soode, üle Venemaa ruumi, mille ulatus, mille äraarvamatud avarused, kord annavad Hitleri kokkuvarisemisele otsustava tõuke.

Härradel lennukites pole tuju kõige parem. Neid vaevavad mõtted: kuidas suhtutakse neisse Moskvas? kuidas võtavad venelased neid vastu? Neil on ees täiesti tundmatu maailm. Nad näevad lennukitega ülitäidetud lennuvälju. Nad näevad Nõukogude pealinna majade merd, mille katuste ja kirevate kirikukuplite üle valitseb Kreml, see kunagine tsaaride kindlus, müüridega täielikult piiratud omaette linn, Nõukogude valitsuse asupaik.

Lennukimootorid peatuvad. Täpselt kell üks alustavad lennukid liugeldes maandumist. Väliskomissari esimene asetäitja Potemkin tervitab Ribbentroppi ja esitleb talle NKVD polkovnikut, kes on vastutav tema julgeoleku eest.

Külm vastuvõtt.

Aga Hitleri välisminister ei näe Moskva lennuväljal ei aukompaniid ega lippude merd, — sest, diplomaatide keeles väljendatult, on venelased pannud nad maha väiksesse vaksali. See tähendab, et vastuvõtu tseremoonias on tehtud just nii palju kui on vajalik, et see oleks viisakas, aga mõjuks külmalt. Lennujaama katusel lehvib tuule käes tuulekott ja lipumastis vasakul Nõukogude lipp ja paremal haakristi lipp, kusjuures haakristi märk on suure kiiruga venelaste poolt tagurpidi kokku õmmeldud.

Aga kuigi pole aukompaniid orkestriga, siis vähemalt on kohal Saksa suursaatkonna härrad, edasi saksa kohaliku koloonia liikmed ja Itaalia suursaadik. Vägev, soomustatud, must limusiin, mis on venelaste poolt raske Ford-Lincolni järgi ehitatud, viib Ribbentropi linna. Teised autod järgnevad talle. Aga see ei ole mingi triumfaalne sissesõit, — keegi elanikkonnast ei tea, et sakslased on tulnud. Ajalehed pole selle kohta avaldanud ühtegi rida, ega ringhääling ühtegi sõna. Näib koguni, nagu hoiduksid autod peatänavatest. Nii sõidetakse ilusa palee, endise Austria saatkonnahoone ette, mis on ehitatud 19. sajandi varajases stiilis ja kus Hitleri välisministri käsutusse on seatud kümme esinduslikku ruumi ja vastuvõtusaal. Hiigelvaasides ilutsevad suured päevalille õied oma sügiseses toreduses.

Seejuures lahutab ainult müür sakslasi nende naabermajast, milles istuvad inglise ja prantsuse sõjaväelise missiooni liikmed piinliku tundega, et neile on matt öeldud.

Esimene kõnelus Ribbentropi ning suursaadik von der Schulenburgi ja saadik Hilgeri vahel: Mõlemad suurepärased Venemaa tundjad tutvustavad Ribbentroppi Nõukogude diplomaatia kommetega. Talle jäetakse algul kindlasti aega reisist puhkamiseks ja siis pikkamööda alustatakse läbirääkimistega.

Aga see ei sobi sugugi plaani. On kolmapäev ja Ribbentrop on üheks neist vähestest, kes teab, et Hitler tahab juba laupäeva, 26. augusti, hommikul marssida sisse Poolasse. Et see võimalik oleks, tuleb hiljemalt reede, keskpäeval anda marsikäsud. Enne peab aga olema selge, kas Staliniga võib arvestada või mitte. Nii laseb Ribbentrop Kremli teatada, et ta peab hiljemalt 48 tunni pärast olema Berliinis tagasi.

Kremlis.

Lõunasöögi järele asub Ribbentrop teele. Suursaadik von der Schulenburgi, alamriigisekretär Gausi ja saadik Hilgeri saatel sõidab ta Kremli.

Seal juba ootavad GPU ohvitserid nelja sakslast. Nad juhatatakse tõstetooli. Hetk hiljem viiakse nad ühte ruumi, mis on sisustatud mahagooni mööbliga eelmisest sajandist. Seal võtab neid vastu Molotovi sekretär, noor Pavlov. Tema kohta liiguvad mitmesugused kuuldused. Kuna teda nähtakse sageli Stalini ümbruskonnas, kusjuures Stalin on tema vastu alati eriti sõbralik, siis peavad mõne? teda Stalini pojaks. Ta pole ainult sekretär, vaid ka tõlk, Himasena küll mitte just esmaklassiline.

Nüüd sisenevad nad Molotovi töötuppa. See on suur ruum, mille seinad on kaetud paneeliga. Seintel ripuvad Lenini ja Stalini piltide vahel maakaardid. Läbi avatud ukse saab heita pilgu järgmisse tuppa, suurde ümmargusse ruumi, kus on näha Venemaa põhjaosa kaarte Jäämerega. Vasaku seina ääres akna all on suur nõupidamiste laud, kaetud pruuni kattega.

Siin tervitab Molotov oma külalisi. Siis astub sisse Stalin. Ta on heledas, beezhikas sõdurikuues, hallides pükstes ja säärsaabastes. Ta annab sakslastele kätt, aga läbirääkimised on külmad. Venelased on reserveeritud. Esimeste edasi-tagasi kõneluste järele tuleb Stalin välja küsimusega:

Kas Hitleri on nõus tunnistama maa-ala põhja ja ida pool Düünat, koos Liibavi ja Vindavi sadamaga, väljaspool Saksa huvipiirkonda seisvaks? Teiste sõnadega — kas on Hitler valmis jätma Balti riike Nõukogude Liidu meelevalla alla?

Hitleri jah Baltikumi loovutamisele.

Selle küsimuse ümber käisid läänerlikidega kauplemised kuude kaupa ja just see tõttu ei pääsenud Inglismaa ja Prantsusmaa neil nõupidamistel sammugi võrra edasi. Sest nad arvasid, et nad ei saa võtta endale vastutust Balti vabariikide andmise eest suure idanaabri võimunälja ohvriks.

"Ribbentropil on minu täielikud volitused", nii oli Hitler päev enne seda ütelnud oma kindralitele, "teha igasuguseid ettepanekuid ja ka võtta vastu temale esitatavaid nõudmisi". Aga Baltikumist loobumist ei usaldanud Ribbentrop siiski endale võtta, olgugi, et juba Bismarck oli korra selgelt öelnud, et Balti provintsid on Vene tsaaririigi osaks. Aga selle Baltimere äärse maa-ala pärast on ju kogu aeg käinud natsionalistlik saksa propaganda. Ja pärast seda kui Hitler juba on loobunud Lõuna-Tiroolist Itaalia kasuks, ei tea Ribbentrop, kas Hitler andestab talle, kui ta nüüd nõustub Baltikumist loobumisega või õigemini selle Nõukogude meelevalla alla jätmisega. Selleks vajab ta Hitlerilt selgesõnalist nõusolekut.

Ribbentrop laseb kohe telegrafeerida Hitleri Berghofi. Nagu Erich Kordt jutustab, heidab Hitler vaid korraks pilgu kaardile ja annab kohe vastuse, et ta ei oma selle piirkonna kohta mingit huvi. Sellega on otsus Balti riikide saatuse kohta langetatud...

Saksa läbirääkijad lahkuvad Kremlist enne kui Hitleri vastus on saabunud. Nad sõidavad Saksa suursaatkonda, kus õhtul leiab aset vastuvõtt ja pidusöök. Suursaadik von der Schulenburg hindab olukorda sugugi mitte halvana, aga meeleolu suursaatkonnas on siiski rõhutud. Et Stalin hoiab end reserveerituna, see teeb paljud mõtlikuks.

Stalin joodab sakslasi vahuviinaga.

Kell kümme õhtul Kesk-Euroopa aja järele jatkuvad läbirääkimised Kremlis. Pärast seda kui Ribbentrop on teatanud et Hitleril pole mingit huvi Balti riikide vastu, muutub meeleolu sõbralikumaks. Aeg-ajalt tuleb tuppa vanapiigana näiv olevus, valges riietuses ja valge taruga, kes toob sisse servjetiga kaetud kandiku; sellel on servjeti alla ärapeidetult kaaviarileivakesed, viinamarjad, õunad, pirnid, veini- ja liköörpudelid, mis kõik asetatakse nõupidamislauale.

Kell 12 öösel saadab Saksa suursaadik oma auto fotomeeste järele. Aga neil tuleb kaks tundi oodata eesruumis. Kui nad lõpuks sisse kutsutakse, on tubakasuits tiheda uduna täitnud ruumi ja kõik kohalviibijad on lõbusas tujus. Saatuslikud dokumendid kirjutatakse alla, kusjuures Stalin teeb nalja arvukate protseduuride üle. Ta süütab ühe paberossi teise otsast.

Ka Ribbentrop on väga lõbus. Ta muidugi kujutleb endale, et ta on saanud hakkama poliitilise meistritööga. Maailma avalikkuse jaoks kirjutatakse alla mittekalletungi leping, aga salajane lisaprotokoll kindlustab Eesti, Läti, Soome ja Bessaraabia venelaste meelevalla alla langemise, kuna Leedu jääb Saksale ja Poola tuleb jaotamisele mõlemi vastse liitlase vahel. Seega on Stalin kiitnud heaks kallaletungi Poolale.

Nüüd teeb Stalin suurehaardelise käeliigutuse ja laualt koristatakse pudelid ning tuuakse vahuviin. Stalin ise avab esimese pudeli asjatundliku võttega, kallab oma klaasi natuke prooviks, maitseb ja paneb pudeli kõrvale. Alles neljanda pudeliga jääb ta rahule ja kallab isiklikult oma külaliste klaasidesse Krimmi vahuviina ja lööb igaga neist klaasi kokku. Üks tervisejoomine järgneb teisele. Stalin joob Hitleri terviseks, Himmleri terviseks, iga toasviibija terviseks, kusjuures tõlk igal korral ta sõnad saksa keelde ümber paneb. Ainult kui Stalin lööb klaasid kokku noore fotograafiga, lasub ta saksa keeles: "Auf deutsche Photokunst!" (Saksa fotokunsti terviseks!). Ta on annud korralduse, et kedagi ei pildistataks sektiklaas käes.

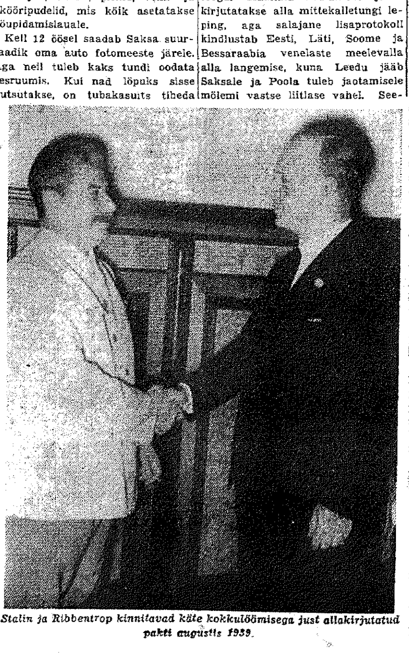

Stalin ja Ribbentrop kinnitavad käte kokkulöömisega just allakirjutatud pakti augustis 1939.

Hitler rõõmujoovastuses — nüüd võib veri voolata.

Kell on pool 4 hommikul kui Ribbentrop saab Moskvast Saksa suursaatkonnast telefoniühenduse Berghofiga. "Minu Führer", ütleb ta täis uhkust, "ma teatan: Pakt on alla kirjutatud! Kõik läks suurepäraselt. Stalin jõi teie terviseks. Lendan täna tagasi".

Berghofis oli Hewel juures, kui Hitler telefoniköne vastu võttis ja jutustab sellest: Hitler peksis endale plaksutades vastu reisi ja oli rõõmu pärast täiesti endast väljas. Ta lasi tuua vahuviina ja esmakordselt nägi Hewel, et Hitler jõi seda.

Vahuviin Moskvas ja Obersalzbergis — nüüd võis veri voolata.

MAAILMAMEISTER CERDAN kellega Raadik üritab uut kohtumist juba mõnda aega, on sõlminud lepingu matshiks belglase Delannoitiga. Belglane teatavasti võitis möödunud aastal Cerdanilt Europameistri tiitli kuid kaotas selle järgmisel uuel kohtumisel. Cerdani maailmameistriks saamisega aga tõusis Delannoit jälle Europameistriks.

Vene noot ja rootsi vastus

Vene noot Balti pagulaste kohta oli nii nõrk ja nigel, et teda ei saa tõsiselt võttagi. Ükski endast lugupidav välisministeerium poleks endale lubanud esineda niisuguse armetusega. Mõõdukas väljendustes, tugev põhjendustes — see on nõue, mis kultuursete rahvaste juures kehtib diplomaatiliste nootide suhtes. Vene noot oli, vastupidi, oma stiililt ja väljendustelt harimatu ja jõhker, sisult aga niivõrd mõttelage, et rootsi välisministeeriumil, tõenäoliselt, kulus kurja vaeva leida temas midagi, mis üldse vääriks vastamist. Seda armetust ei saa aga seletada noodi koostajate harimatusega ja ebakultuursusega, vaid põhjust tuleb otsida palju sügavamalt nõukogude korra omadustes. Vene ametnikele on nüüd nii kaua sisse tuubitud kommunistlikke väärtõdesid, et nad ei suuda enam aru saada demokraatlikes riikides kehtivast korrast. Nähtavasti ei julge ka saatkondade ametnikud anda objektiivset ülevaadet olukorrast, vaid peavad omad aruanded kohaldama samale vaimule, mis valitseb keskasutuses, sest vastasel korral võivad nad oma karjääri lõpetada Vorkutas. Tagajärg on see, et nad kaotavad reaalse pinna, väärmõistavad olukorda ja näevad põhjendusi süüdistusteks seal, kus seks pole mingit alust. Rutineeritud diplomaadid demokraatlikus maailmas loevad seda nooti kindlasti suure naerulagiaga.

Kuid vaatamata noodi sisulisele kerguselele peab sellele ometi pühendama mõnevõrra tähelepanu, sest tahes tahtmata puudutab ta kõiki eesti põgenikke Rootsis. Püüame seepärast leida temas mõtet ja vaadata, millised on olnud lähtekohad. Need pole sugugi uued, vaid osutuvad vanadeks tuttavateks. Nõukogude noot on kogu ulatuses rajatud sellele, et oleme nõukogude kodanikud, et kuulume pärisomandina Moskvale, et peame tagasi minema, et meil tuleb repatrieeruda, et rootsi võimud on kohustatud selleks kaasa aitama ja et nende patt seisab selles, et nad mõnel puhul olevat takistanud repatrieerumist, mille vastu siis venelased protesteerivadki.

Rootsi vastus eitab kategooriliselt repatrieerimise takistamise fakti ennast ja vastab selles osas kaheldamatult tõele. Teame kõik, kuivõrd heatahtlikult on rootsi võimud suhtunud kodumaata jäänud balti poliitilistesse põgenikesse, teame aga samuti, et nad pole teinud mingeid takistusi nende üksikute põgenike tagasipöördumisele, kes seda on ise tahtnud ja kelle minek on olnud vabatahtlik nagu seda oli ka nende tulek siia. Rohkemgi veel. Rootsi võimud on teinud teatavaks ametlikult kõikidele põgenikele, et nad võivad takistamatult tagasi pöörduda ja on seda koguni soovitanud teha, ilma et nad sellega o'eks eksinud selle varjupaigaõiguse vastu, mille nad meile suvaliselt võisid reserveerida. Jutud ärasõidu takistamisest on pärit nendelt tagasipöördujailt, kes seda valet levitavad nõukogude raadio kaudu, kas omale kannuste teenimiseks, või, veel tõenäolisemalt, NKVD diktandi järele. Et rootsi võimud ei tee selliseid takistusi ja et nad siinkehtivate seaduste järgi ei saagi seda teha, seda peaks venelased teadma. Nad peaksid seda teadma eriti ka seepärast, et nad on ju ise kord nõudnud rootsi võimudelt põgenike meelevaldset kinnihoidmist siis, kui läks teele üks meie esimesi viikingipaate: siis vastasid ju rootsi võimud, et nende seadused ei luba kinni pidada isikuid, kel on õigus ja kes soovivad Rootsist lahkuda. Seda venelased pidid teadma. Kuid sama selge on, et nad ei saa sellest aru. Ei saa aru seepärast, et neil puuduvad kodus demokraatlikud vabadused ja isiku puutumatus ja et NKVD, kes pole seotud mingi seadusliku korraga, võib teha kodanikuga kõike, mis talle pähe tuleb. Rootsi vihje seadusele peab tunduma vene NKVD mehele sündmatu naljana või ebaausalt otsitud ettekäändena.

Rootsi vastus eitab fakte, mis esile toodud vene noodis. Kuigi see on kõige kergem viis vastata, on tal siiski mõningaid varjukülgi. Sest selle vastamisviisi juures näivad rootsi võimud kaudselt omaks võtvat vene lähtekohad ja protestilaused. Aga ka nende kohta oleks nii mõndagi ütelda. Ja tõenäoliselt oleks balti põgenikud just selles osas olnud huvitatud selgejoonelisemast vastusest, mis oleks hajutanud nende muresid.

Konstateerime kõige pealt, et kodakondsuse küsimuses pole muudatusi: rootsi võimude silmis oleme edasi nõukogude kodanikud. On arusaadav, et Rootsi olles kord tunnustanud Eesti annekteerimise ja teinud sellest järelduse põgenike kodakondsuse suhtes, ei saa enam või ei pea otstarbekaks nüüd muuta seda ametlikku seisukohta, kasvõi meie kodakondsusetuks tunnistamise suunas. Seega jääb see meile nii valus põhimõtteline seisukoht püsima ja võib kindel olla, et ta ka edaspidi saab tekitama raskusi ja diplomaatilisi seikeldusi. Sellelt seisukohalt vaadatuna on eriti tervitatav paljudes rootsi lehtedes esitatud ettepanek rootsi kodakondsuse andmiseks balti põgenikele. Ettepanek on seda ajakohasem, et sügisel saab täis viis aastat meie siinasumisest ja sellega täidetud rootsi kodakondsuse seaduses kehtiv viie aastane siinviibimise eeldus naturaliseerimiseks.

Rootsi noot *ei puuduta* otseselt seda varjupaiga andmise õigust, mis temal on olemas rahvusvahelise õiguse põhjal ja mis tal lubab tagasi lükata võimalikud venelaste nõudmised meie väljaandmiseks või, mis sisuliselt on sama, meie sunduslikuks repatrieerimiseks. Kuid vastuse sõnastusest on täiesti selge, et Rootsi ei loobu varjupaiga andmise õigusest Balti põgenikele ja tunnistab legaalseks vaid põgenike eventuaalset vabatahtlikku tagasipöördumist, see on võimalust, mis tegelikult üldse ei tule arvesse. Meci võime seepärast kõige siirama tänutundega kviteerida seda Rootsi seisukohta.

Tahaks uskuda, et see Rootsi seisukoht on eitavaks vastuseks sellele osale vene noodist, mis püüab konstrueerida Rootsi kohustuse kaasa aidata põgenike repatrieerimisele. Nimelt vihjatakse seal UNO-s vastuvõetud resolutsioonile, millele ka Rootsi kaasa hääletas ja mis tungivalt soovitab lahendada põgenike probleemi esijoones just repatrieerimise kaudu. See on ilmselt valevõte. Nimetatud resolutsioon on vastu võetud IRO hooldamisel olevat põgenike suhtes. Balti põgenikud Rootsis ei kuulu nende hulka ja seega ei käi ka resolutsioon nende kohta. Seepärast ei tohiks Rootsil lasuda ühtegi kohustust põgenike repatrieerimise soodustamiseks ja üle selle piiri, mis ta juba teinud.

Kui vene pretensioonid põgenike repatrieerimisele on vastava seadusliku aluseta, siis jääb aga arusaamatuks, miks peaks Rootsi võimud nõustuma mingi repatrieerimisametniku olemasoluga vene saatkonnas ja miks ta peab üldse taluma selliseid järelpärimisi repatrieerimise asjus, nagu seda oli vene noot. Kui sel pole õiguslikku alust, siis on ta ju lubamatu segamine rootsi siseasjadesse. Küsimus on seda rohkem õigustatud, et ka IRO hooldusel olevate põgenike suhtes on nüüd juba üha rohkem selge, et repatrieerimise ajajärk on möödas. Ameeriklased on sellest teinud oma järelduse: vene raptrieerimiskomisjon saadeti minema.

Ks.

BORASI GAIDID kavatsevad eesti gaidide suurlaagrisse sõita jalgratastel. Pildil näeme tublisid tüdrukuid ühel jalgrattamatkal.

Malenurk ***Toim. A. Hildebrand***

Koostöö Läti maletajatega

Pühapäeval 28-dal veebruaril toimus Eesti Maleklubis NMKU juures suur välkturniir läti külalistega. Välkturniirist võtsid osa 12 eesti ja 4 läti maletajat. Läti külalised olid kõik tugevad maletajad, kes oma esinemisega väga imponeerisid. Üks Stockholmi tugevamaid läti maletajaid A. Dindonis ei saanud ise turniirist osa võtta ajapuuduse tõttu, kuid selle eest võistlesid H. Zalitis, ja tugevad noormaletajad Miezis, Grivainis ja Splits. Turniiri tulemus kujunes järgmiseks: 1. B. Pärl — 13½ p. 2. E. Viires 13 p. 3. Sammas 11½ p. 4—5. Zalitis (Läti) ja Hildebrand à 11 p. 6. Grivainis (Läti) 10½ p. 7—8. Splits (Läti) ja Rentik — à 8 p. 9—10. Miezis (Läti) ja Raudoja à 7½ p. Äärmiselt tugevasti esines seekord Boris Pärl, kes võitis turniiri pool punkti ees oma peakonkurendist E. Viiresest. Ka meie maletaja Sammas üllatas oma tugeva mängustiiliga, mis andis talle kolmanda koha. Sammas tõusis sellega välkmale II-se klassi, kus enne teda olid veel E. Kalmar ja N. Kaasik. Raudoja tõusis kolmandasse klassi.

Peale välkturniiri toimusid läbirääkimised malematshi korraldamiseks eesti ja läti malemeeskondade vahel Stockholmis. Tähtpäevaks määrati 13 märts. Eestlaste poolt on organisaatoriteks B. Pärl ja E. Kalmar. Meie maletajatel on hea meel sellisest kontakti loomisest läti pagulasmaletajatega, mis tõstab nii mänguhuvi intensiivsust kui ka koostööd, mis mõlemile pooltele annab suurenenud treeningu- ja võistlusvõimalusi.

Partii nr. 18

Valged: E. Eriksson,
Mustad: A. Hildebrand
Mängitud Uppsala esiv. 1949.
KUNINGAINDIA AVANG

1. d2—d4 Rg8—f6
2. Rg1—f3 d7—d6
3. c2—c4 g7—g6
4. Rb1—c3 Of8—g7
5. e2—e3 0—0
6. Of1—d3 Rb8—c6
7. a2—a3? ......

Mõttetu tempokaotus. Valge ei tohiks karta Rb4, kuna ta oda võib taanduda c1 peale.

7. ...... e7—e5
8. d4—d5 Rc6—e7
9. e3—e4 Rf6—d7
10. b2—b4 a7—a5
11. Va1—b1 a5×b4
12. a3×b4 f7—f5
13. Rf3—g5 ......

Kaunis arusaamatu ratsumanööver. Musta seis on juba eelistatav.

13. ...... Rd7—f6
14. c4—c5? ......

Selle käigu tõttu muutub valge ettur d5 äärmiselt nõrgaks peale f×e4.

14. .... f×e4
15. Rg5×e4 Rf6×e4
16. Od3×e4 Re7—f5!
17. 0—0 Rf5—e4
18. Oc1—e3 Ld8—h4

Siin võis ka mängida Le7, kuid must tahab nõrgestada kõigepealt valge kuningaseisu, mis talle ka õnnestub. Valge ei saa lüüa 4d peale, kuna siis kaotab ta viguri.

19. g2—g3 Lh4—e7
20. c5×d6 c7×d6
21. f2—f4 ......

Vasturünnak iga hinna eest, et pääseda raskustest, kuid ühtlasi osutub see rünnak enesetapmiseks.

21. ...... Va3—a3!
22. Va1—c1 Rd4—b3

Vist parim. Lc1 ei kõlba V×c3. 23. L×c3 Re2+ tõttu.

23. Rc3—b5 ......

Kui valge mängiks Vb1 siis tuleb must ratsu tagasi ja siis f5—1

23. ...... Rb×c1
24. Rb5×a3 f5×e4!
25. Ld1×c1 Le7×e4
26. g3×f4 Oc8—h3
27. Vf1—f2 Vf8×f4!

Kaunis lihtne kuid effektne kombinatsioon.

28. Oe3×f4 Og7—d4

ja valge alistus.

Maleteated kodumaalt

■ Vene maleajakirja "Schachmatõ" teatel toimus Nõuk. Liidus meistrikandidaatide turniir kolmes eri linnas. Bakini linna grupis mängisid kaasa ka eesti meistrikandidaadid A. Arulaid ja J. Randviir. Turniir oli 16-kümne osavõtjaga, ning tulemus järgmine: 1. J. Randviir 10½ punkti (6 võitu ja 9 viiki!). 2. A. Arulaid 9½ punkti (6 võitu, 7 viiki ja 2 kaotust) 3—5. Geller (Odessa), Eremin (Kaasan) ja Moisejev (Moskva) à 9 p. Läti maletaja Zilins jagas 6—10 koha 8 punktiga. Seega pääsis vähemalt J. Randviir Nõuk. Liidu meistriklassi. Väga hea tulemus meie maletajate poolt arvestades venelaste tugevat mängutaset.

■ Naiste Nõuk. Liidu esivõistluste poolfinaalis Leningradi grupis oli tulemus 1. Belova (Leningrad) 10½ p. 3—7. jagavad venelannadega veel prouad Lauberte (Läti) ja proua Rootare (Eesti).

■ Läti NSV esivõistlused 20 osavõtjaga andsid järgmise tulemuse: 1.—2. Zdanov ja Strautmans à 15 punkti. 3. Berg 13½ p., 4.—6. Akmentin, Koblenz ja Besrutschko 12 p. 7. Solmanis 12 p., edasi Balinj, Meingainis ja Svirbulis.

Maleuudised

■ Balti kirimale esiv. lõppesid partiid H. Zalitis 1 — A. Dindonis 1, A. Hildebrand ½ — L. Laurine ½. Maavõistluse praegune seis: Eesti 9½—Läti 3½.

■ R. Utuste tuli ka tänavu Lidköpingi linna meistriks 12½ punktiga. Ta tegi vaid ühe viigi! Tema peakonkurent Mörby pole veel turniiri lõpetanud, kuid puht teoreetiliselt ta ei saa saavutada enam kui 12 punkti. See oli R. Utuste tugeva mängustiili järjekordseks triumfiks.

■ Uppsala esivõistlustel on praegu, peale 5-dat vooru, A. Hildebrand teisel kohal 3 punktiga ja ühe katkestusseisuga.

■ Stockholmi käitiste meeskondade võistlustel mängis division I-ses kaasa ka meie maletaja I. Roots LM Ericsoni teise meeskonna esimesel laual. Oma viimases partiis saavutas ta võidu rootsi rahvusmeeskonna maletaja N. Bergqvisti vastu.

■ B. Pärl alustas mängu "Wasa" maleklubis I-ses klassis. Ta võitis oma esimese partii selles turniiris.

TEADAANNE

13-tal märtsil toimub sõprusmatsh Stockholmi eesti ja läti maletajate vahel kaheksal laual. Algus kell 16.00 ENMKü ruumides Snickarbacken 2. Samas ka välkturniir maletajatele, kes matshist osa ei võta. Kõik eesti malehuvilised on teretulnud!

"Ma valisin vabaduse" aktuaalseim raamat maailmas

Kravtshenkot peab olema lugenud igaüks

Hind Kr. 12.—
Tellimised (mitte raha) saata:
STOCKHOLMS-TIDNINGEN,
Estniska Redaktion, Vattug. 12,
Stockholm.
Raamat saadetakse välja postilunaga

Noorte kirjandivõistluse võitjad selguvad laupäeval

Laupäeval, 12. märtsil kell 18.00 toimub Stockholmi eesti algkooli väikeses saalis noorte kirjandusõhtu, kus avatakse Eesti Abi Noortekeskuse kirjandusvõistlusel auhinnatud autorite nimede kinnised ümbrikud. Noorte õhtu kavas on ülevaade võistluse käigust noorte sekretärilt ja võistluskirjandite sisulisest küljest auhindamiskomisjoni liikmelt mag. I. Talvelt, mille järgi avatakse kinnised ümbrikud. Kirjandusõhtule sissepääs on tasuta.

PRAHA MESSILE lubatakse vaid elukutselisi ärimehi välismaadelt. Välismaalt ei tohi korrespondente kohale sõita. Messist saavad kirjutada ainult Prahas kiidetud välismaa alalised korrespondendid.

Kanadasse sõitjad:
Majanduslikule iseseisvusele jõuate craettevõtlusega
"Äriline kanakasvatus"
(Autor E. Priks, hind kr. 7:—)
Sinna juurde kuulub ka
"KÖÖGIVILJANDUS"
(Autor M. Mätlik, hind kr. 5:80)
Tellimised (mitte raha) St.-T. Eestlaste toimetusele. Raamatud saadetakse välja postilunaga.

Boråsi gaidid valmistuvad laagriks

Boråsi gaidid võtavad osa tänavu suvel toimuvast gaidide ülerootsilisest suurlaagrist umbes 30 gaidi suuruse grupiga. Kuna gaidide suurlaager toimub nagu skautidegi oma Lõuna-Rootsis, siis on Boråsi tragid tüdrukud otsustanud sinna sõita jalgrattamatka korras.

Boråsi eesti tüdrukud on üldse kanged jalgratturid ja on sooritanud ka varem pikemaid jalgrattamatkasid — muuhulgas mullu Olofsborgi suurlaagrisse. Noored on praegu ette valmistamas oma laagrivarustust ja huvi eesti suurlaagri vastu on suur.

Suurlaagri ehitustööde ettevalmistusega alustavad Boråsi tüdrukud juba nüüd. Laagris tuleb ju palju ehitada ja seelikutes ehitusmeistrid peavad ennast harjutama ehituskunstis. Mullu Olofsborgis ehitasid nad terve tare — Taaratare, mis äratas suurt tähelepanu.

ILMUS
K. A. Hindrey
LEMBITU
romaan
Muinas-Eesti vabadusvõitlusest mis kulmineerub Lembitu surmaga.
Hind Kr. 5:—.
Tellimised (mitte raha) saata:
STOCKHOLMS-TIDININGEN
Estniska Redaktionen,
Vattugat. 12, Stockholm.
Raamat saadetakse välja postilunaga.

Borås

Boråsi Eesti Seltsi büroo on avatud nüüdsest peale igal tööpäeval kella 12—14, laupäeviti kella 12—14.30. Peale selle esmaspäeviti ja kolmapäeviti kell 17—19 ja teisipäeviti ja neljapäeviti kell 16—18. Büroo abistab kaasmaalasi ka tõlgi vajaduse korral rootsi ametasutustes.

Boråsi Eesti Seltsi uueks asjaajajaks palgati juhatuse poolt senine seltsi näiteringi juhataja Rein Veermets, arvates 1. märtsist s. a. R. Veermets tegutseb edasi ka näitejuhina.

Lääne-Rootsi Eestlaste Suvepäev Võidupühal otsustati Boråsi Eesti Seltsi juhatuse poolt korraldada ka tänavu Hindåses. Suvepäev korraldatakse koos Göteborgi ja teiste ümbruskonna organisatsioonidega.

Eskilstunast

Eskilstuna Eesti Seltsi aasta peakoosolek toimub 20. märtsil s. a. algusega kell 13.00 seltsi ruumes järgmise päevakorraga: 1.) Koosoleku rakendamine. 2.) 1948. a. kassa ja tegevuse aruanne. 3.) 1949. a. eelarve ja tegevuse kava. 4.) Põhikirja muutmise küsimus. 5.) Spordiringi kodukorra kinnitamine. 6.) Liikmemaksu määramine. 7.) Valimised põhikirja järgi. 8.) Koosolekul algatatud küsimused.

Põhikirja muudatustest palutakse seltsi liikmeil tutvuneda Seltsi ruumes igal õhtul väljaarvatud kolmapäev kell 19.00—21.00.

Juhul, kui tähendatud kellaajaks ei ilmu koosolekule nõutav arv liikmeid, peetakse koosolek üks tund hiljem, millal on koosolek otsustusvõimeline vaatamata liikmete arvule.

6. märtsil s. a. Eskilstuna Folket-Husis Pagulasteatri etenduse ajal läksid vahetusse naisterahva botikul, milliesid palutakse ümbervahetata Eesti Seltsi ruumes igal õhtul kella 18.00—20.00.

„Künaraiujad" Uppsalas ja Gävles

Eesti Pagulasteater külastab Uppsalat laupäeval, 12. märtsil, andes *Förvars läroverki saalis* kell 19.30 A. Moori groteskse külakomöödia „Künaraiujad" 3 vaatuses.

Gävlet pühapäeval, 13. märtsil, andes N.T.O. saalis kell 15.00 A. Moori groteskse külakomöödia „Künaraiujad" 3 vaatuses. Kaastegevad: Agnes Lepp, Jussi Romot, Boris Peensaar ja Hindrek Rünkla.

★ Rahva Hääle juhtkirjanik leiab, et teine maailmasõda tugevdas N. Liitu ja nõrgendas "imperialistlikke" riike. See asjaolu olevat lääne "sõjahüsteerika" põhjuseks. N. Liidu ülesandeks olevat iga päevaga tugevdada oma armeed.

★ Tallinna konservatooriumi õppejõud Artur Vahter kõneles kultuurihoones teemal "Marsilaul ja nõuk. armee", ta seletas: "Marsilaul on tähtis tegur nõukogude inimeste ideelises kasvatamises, selles avaldub nõukogude inimese piiritu armastus oma kodumaa vastu". Siin tuleb meelde tuletada, et ka Hitler armastas marssidega kasvatada saksa rahvast sõjakamaks.

Igasse eesti kodusse Eduard Viiralti mapp

18 reproduktsiooni formaadis 18×20 ja 20×24. Eessõna kas eesti, rootsi või inglise keles. Hind Kr. 17.—.
Tellimised (mitte raha) saata:
STOCKHOLMS-TIDNINGEN,
Estniska Redaktion, Vattug. 12,
Stockholm.
Mapp saadetakse välja postilunaga.
Parim kink välismaalasele!